

Diensten

Zondag 4 oktober

10:00 uur Kloosterkerk

Voorganger: da. G. de Boer

Ambtsdrager van dienst: Mw. A. de Jong
met medewerking van de cantorij olv H. Roelofs

Zondag 11 oktober

10:00 uur Woltersum

Voorganger: lectoren

Ambtsdrager van dienst: Dhr. B. Bosch

Zondag 18 oktober

10:00 uur Kloosterkerk

Voorganger: Mw. M. Swart-Andela

Ambtsdrager van dienst: Dhr. E. Stam

Zondag 25 oktober, Oogstdienst

10:00 uur Kloosterkerk

Voorganger: Da. G. de Boer

Ambtsdrager van dienst: Mw. D. Klasens

Zondag 1 november, Allerzielen

10:00 uur Kloosterkerk

Voorganger: da. G. de Boer

Ambtsdrager van dienst: Mw. H. Stam
met medewerking van de cantorij olv H. Roelofs

Na elke dienst is er gelegenheid met elkaar na te praten met een kopje koffie of thee.

Wilt u graag naar de dienst maar hebt u geen vervoer:
06-28 44 40 11

Bij voorkeur voor zaterdag 18.00 uur

Save the date/Vooraankondiging

Na de dienst van **15 november a.s.** nodigt de kerkenraad u van harte uit voor een gemeentebijeenkomst. We praten u graag bij over de stand van zaken van onze gemeente, waar zijn we mee bezig en hoe we nadenken over de toekomst. Daar betrekken we graag iedereen bij.

In de Nieuwsbrief van oktober zal een agenda gepubliceerd worden.

We zorgen voor iets lekkers bij de koffie en bieden een lunch aan na afloop.

Op de website staat de nieuwsbrief achter een wachtwoord. Het wachtwoord is: Kloosterkerk

Op- en aanmerkingen, aanmeldingen en kopij: nieuwsbriefkloosterkerk@gmail.com

Redactie:
Wilma Naaijer
Ria Ziengs
Jakob Hoogakker (eindredacteur)

De herfst is begonnen en alle kerkelijke activiteiten zijn weer in volle gang. Er wordt weer druk vergaderd, maar gelukkig gebeurt er nog veel meer in de kerk... Het nieuwe activiteitenboekje is klaar en inmiddels verspreid. Inmiddels heb ik van een aantal mensen al aanmeldingen ontvangen voor diverse activiteiten, maar er staat nog heel veel open. Het is altijd fijn als u ruim van te voren laat weten of u ergens aan mee wilt doen: dan kunnen we een inschatting maken of iets wel of niet kan doorgaan.

Inmiddels heb ik mijn draai gevonden in het verre (?) Zuidlaren, en de afwisseling tussen het Drentse en het Groningse bevalt mij uitstekend. Ongeveer drie keer in de week pendel ik heen en weer tussen Zuidlaren en Ten Boer: soms meer, soms minder. Het vergt een wat andere indeling van het werk, maar ook dat went al. Mijn werkplek in Kloosterstee begint vertrouwd te raken en het is prettig om hier een uitvalsbasis te hebben voor vergaderingen of bezoekwerk. Eerder kondigde ik aan dat dinsdag mijn vaste dag zou worden om in Kloosterstee te zitten, maar ik merk nu dat het beter werkt om dit niet helemaal vast te leggen. De dagen waarop ik een activiteit of een vergadering heb in Ten Boer variëren, en ik probeer de rest van de werkzaamheden daaromheen te plannen. Dat betekent dus dat ik regelmatig in Kloosterstee te vinden ben, maar dat dit niet van tevoren vastligt. Mocht u mij daar willen ontmoeten, dan kunt u altijd even bellen of mailen.

Wat betreft de diensten in oktober: op 4 oktober zal de cantorij een bijdrage leveren aan de dienst. Op 25 oktober vieren we de oogstdienst. Iets vroeger dan we gewend zijn: meestal vierden we de oogstdienst in november. Maar sinds we het gedenken van overledenen rond Allerzielen (2 november) doen, komt het beter uit om de oogstdienst wat naar voren te halen. We hopen dat u weer veel lekkers en moois inbrengt voor de oogstkraam die wordt ingericht.

een hartelijke groet,

da. Gonny de Boer

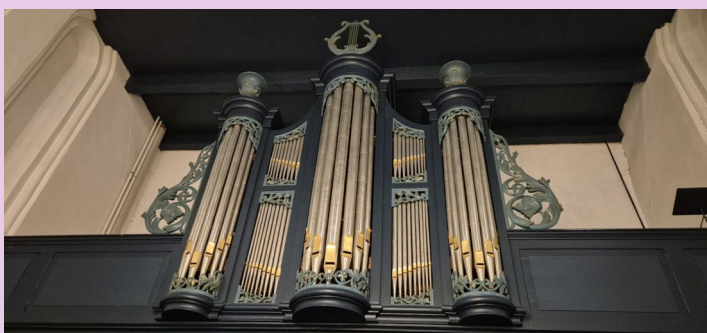
Orgelspel

We hebben er in deze Nieuwsbrief al eens eerder aandacht voor gevraagd: het begin van de dienst. Het moment van binnenkomen van de voorganger en (een afvaardiging van) de kerkenraad beschouwen we vaak als start van de dienst.

Daaraan vooraf zijn we druk met het binnenkomen, het zoeken van een plek, het begroeten van elkaar en vaak het nog even met elkaar in gesprek gaan. Dat is natuurlijk ook een wezenlijk onderdeel van gemeente-zijn.

Het is echter goed ons er van bewust te zijn dat het orgelspel (het preludium) een wezenlijk onderdeel is van de kerkdienst. De organist heeft tijd besteed aan het uitzoeken van een geschikt muziekstuk en het is jammer als daar dan geen/minder aandacht voor is.

Misschien goed om eens over na te denken als u de kerk binnenkomt. En voor langere gesprekken is er immers gelegenheid na de dienst nu er altijd een kop koffie voor ons klaar staat!

Activiteiten oktober (1)

Donderdag 1 Koffiemiddag

14:30 uur Kloosterstee, Ten Boer

Een gesprek naar aanleiding van een uitzending van De Verwondering waarin Annemiek Schrijver met een bijzondere gast in gesprek gaat.

Contact: Da. G. de Boer (contactgegevens in colofon)

Donderdag 1 Meditatie

19:30 uur, Kloosterkerk, Ten Boer

Vanuit een wereld vol lawaai en hectiek even op adem komen door meditatie. Na een korte ontspanningsoefening en het voorlezen van een korte (bijbel)tekst is er ruimte voor stilte.

Contact: Da. G. de Boer (contactgegevens in colofon)

Zaterdag 3 Pelgrimeren

09:00 uur, vanaf H. Westerplein, Ten Boer

Pelgrimeren is meer dan alleen wandelen. Je staat stil bij het leven, terwijl je beweegt. Je wordt bewogen door stil te staan. Vandaag voert de wandeling rond Kloosterburen/Hornhuizen.

Opgave van te voren bij Lina.

linamensinga@hotmail.com, 06-43 13 94 02

Maandag 5 Open Repetitie Cantorij

Van 19.30 tot 20.30 uur.

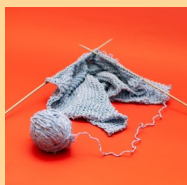
In het koor van de Kloosterkerk (via zijingang)

Dinsdag 3 Breien voor Oekraïne

14:30 uur bij deelnemers thuis

Samen mutsen, sjaals, truien, handschoenen, sokken breien die met de Friese Ridders meegaan naar Oekraïne

Info: Jeannette Mulder,
mulderjt@hetnet.nl of
0596-551822

Activiteiten oktober (2)

Donderdag 8 Eet mee in Kloosterstee

18:00 uur, Kloosterstee

Een kookgroepje bereidt een eenvoudige maaltijd en u bent van harte welkom om aan te schuiven en gezellig mee te eten tegen een kleine vergoeding van 7 euro.

Opgave bij Willy Westerhof

willywesterhof@hotmail.com

Donderdag 15 Bijbel in beeld

19:30 uur Trefpunt, Stedum

Aan de hand van foto's van plaatsen in Iran wordt uitleg en een beter beeld gegeven van de verhalen in de Bijbel

Contact: Siebe Meindertsma,

siebemeindertsma.bdnl@gmail.com

Vrijdag 16 Middaggebed

12:00 uur, Kloosterkerk

In de Kloosterkerk is op elke derde vrijdag van de maand een kort moment waarin we luisteren naar het lezen van een psalm, wordt gezongen en er ruimte is voor stilte.

Informatie bij Ria Ziengs, 050-3140173

Maandag 26 Biblioloog

19:30 Kerkenheem, Noorddijk

Bibliologie is een, in de Joodse midrasjtraditie gewortelde, manier om met de Bijbel in gesprek te gaan en de verhalen tot leven te brengen.

Onder leiding van Annette Merz

Contact: Ds. Raymond Poede

raymondpoede@damsterboord.nl

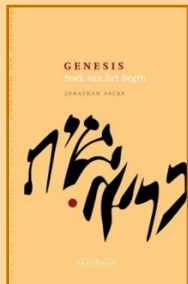
Activiteiten oktober (3)

Dinsdag 27 Boekbespreking

19:30 uur bij deelnemers thuis

Dinsdag 22 Boekbespreking

Jonathan Sacks was tot zijn overlijden (2020) opperrabbin van Groot Britannië. Sacksschreef een commentaar op de Tora, de eerste vijf boeken van de bijbel. Vorig seizoen zijn we begonnen met het samen lezen en bespreken van het eerste deel, Genesis. Met een kleine groep gaan we dit seizoen verder met het boek. Er is nog ruimte voor een paar mensen die willen aansluiten. Van de deelnemers wordt gevraagd om het boek zelf aan te schaffen en het hoofdstuk dat wordt besproken vooraf te lezen

Opgave bij da. Gonny de Boer
he.deboer@yahoo.com, 06 3303 4146

Woensdag 28 Filmavond

19:30 Trefpunt, Thesinge

The testament of Ann Lee
Ann Lee is een 18-eeuwse mysticus en grondlegger van de Shakerbeweging, een christelijke gemeenschap. Haar volgers beschouwen haar als de vrouwelijke tegenhanger van Christus

Activiteiten oktober (4)

Donderdag 29 Meditatie

19:30 uur, Kloosterkerk, Ten Boer

Vanuit een wereld vol lawaai en hectiek even op adem komen door meditatie. Na een korte ontspanningsoefening en het voorlezen van een korte (bijbel)tekst is er ruimte voor stilte.

Contact: Da. G. de Boer (*contactgegevens in colofon*)

Feestelijke gebeurtenissen in oktober

In Lindenhof viert Mevrouw M. Riemsma-Middel op 1 oktober haar 92ste verjaardag.

Op 2 oktober wordt dhr. Rommert Steenbeek, Vierendeel 8, 75 jaar.

Dhr. D.J. Kuipers, Zwaanhof 15, wordt op 14 oktober 89 jaar.

Allemaal alvast van harte gefeliciteerd!

Uit de gemeente

Op 21 oktober wordt Lisa Schriever 28 jaar. Normaal gesproken zou dit een feestelijke dag zijn voor haar en haar gezin, maar dit jaar zal die dag anders voelen. Op die datum is het namelijk precies een halfjaar geleden dat Atje is overleden. Daarom zal er naast Lisa's verjaardag ook vooral worden stilgestaan bij het gemis en de herinnering aan Atje.

Bericht van de diaconie:

In de maand oktober gaan we collecteren voor stichting EBOO. Deze stichting genereert financiële middelen waarmee kinderen uit de sloppenwijken van Nairobi (Kenia) en nabijgelegen gebieden de mogelijkheid krijgen om naar school te kunnen gaan.

Zonder de steun van de stichting is dat voor deze kinderen niet mogelijk. De stichting wil vooral op lange termijn hulp bieden. Aan de kinderen die hulp ontvangen worden geen voorwaarden gesteld zoals een bepaalde religie. De kinderen die deelnemen aan het programma worden gesteund tot ze de middelbare school hebben afgerond. Voor de stichting zijn meer dan 15 vrijwilligers actief en alle inkomsten komen ten goede aan het project. Fenneke Dijkema is de drijvende kracht achter deze stichting. Zij woont naast de sloppenwijk in Nairobi en komt in de dienst van 4 oktober meer vertellen over stichting EBOO. Fenneke neemt ook Afrikaanse souvenirs mee die u kunt kopen. Dat kan contant, met een tikkie of overmaken op de rekening van stichting EBOO. Ook deze inkomsten komen ten goede aan de stichting. We bevelen deze collecte van harte bij u aan!

Oogstdienst:

25 oktober gaan we weer met elkaar de oogstdienst vieren. We hopen er samen een mooie dienst van te maken en daar hebben we uw hulp bij nodig. Wilt u voor de oogstkraam uw eigen gemaakte jammetjes, compote en andere lekkernijen meenemen? Ook bloemstukjes en andere attenties zijn van harte welkom. Tijdens de oogstdienst staat er voor deze gelegenheid ook een krat voor de voedselbank in de kerk waarin u houdbare producten kunt doneren voor mensen met een kleine beurs.

Begin september zijn de diaconieën van Noordwolde-Zuidwolde, Damsterboord, PKN gemeente De Bron en de Kloosterkerk samengekomen om met elkaar informatie uit te wisselen over de bezetting en opzet van ieders eigen diaconie. We herkennen allemaal de kwetsbaarheid en de krapte door een kleiner en ouder wordende gemeente. Het gaf veel inspiratie om van gedachten te wisselen en te luisteren naar de invulling van andere diaconieën.

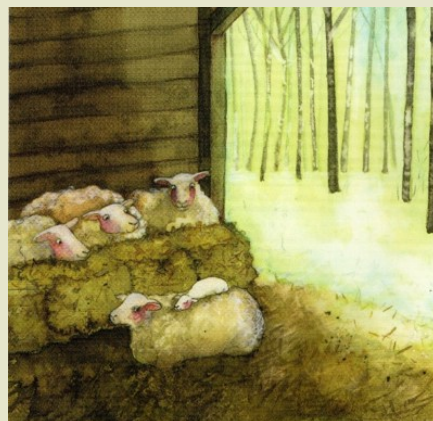
Amnesty International Werkgroep Ten Boer

Wilt u met Sinterklaas een origineel cadeautje geven? Voor de Kerstdagen of voor een verjaardag een mooie kaart versturen? Kijk dan eens op de site van Amnesty International www.amnesty.nl/shop of kijk zondag 11 oktober in de kerk van Woltersum of zondag 18 oktober in de Kloosterkerk tijdens het koffiedrinken in de Amnesty catalogus.

Als u iets wilt bestellen, dan dit graag doorgeven aan:

Hilda Nijboer

hildanijboer@gmail.com of tel. 06-33583872

Pelgrimeren in Groningen

Groningen behoort tot het oudste cultuurlandschap van Europa. De geschiedenis is bijzonder rijk als je er oog voor hebt. Zo kende Groningen ooit een aantal van 34 kloosters. Het Klooster van Wittewierum had op het hoogtepunt ongeveer 1000 lekebroeders in dienst. (Vergelijk dat even met het aantal inwoners van de gemeente Ten Boer ten tijde van de opheffing, zo'n 7000.)

Stichting Pelgrimeren in Groningen (SPIG, www.spig.nl) heeft alle 34 kloosters nu gebundeld in 24 etappewandelingen van ongeveer 20 km, het Kloosterpad. Een route die zich zigzaggend door de provincie beweegt van Schiermonnikoog tot Ter Apel. En centraal in die route: de Kloosterkerk van Ten Boer. De etappes zijn te vinden op de website van de stichting en via een app. Alles gratis. Daarnaast is er ook een door de bekende schrijver Fokko Bosker geschreven boekje verschenen ter inspiratie, de Kloostergids. Het doel van SPIG is om door middel van wandelingen en lezingen mensen deelgenoot te maken van de rijke cultuurhistorie, van het landschap en van de natuur. En het bieden van een moment van bezinning en inspiratie.

Op zondag 13 september, Open Monumentendag, werden na een korte presentatie, de eerste exemplaren van de gids van het Kloosterpad in de Kloosterkerk overhandigd aan mevrouw Inge Jongman, wethouder Gemeente Groningen en ondergetekende in mijn functie als voorzitter van het College van Kerkrentmeesters. Voorafgaand daaraan was er een korte pelgrimswandeling van Ten Boer naar Woltersum en terug. Het boekje is achterin de kerk te vinden op de leestafel.

Jan Pruim

(De Kloostergids is verkrijgbaar bij de boekhandel, bij Uitgeverij Zilt, of bij een van de wandelingen/lezingen of stand van SPIG. De kosten bedragen € 21,99.)

Foto:

Bert Lanting (Bert Lanting Fotografie).

Uitnodiging namens de Provinciale Werkgroep Kerk en Israël – Groningen-Drenthe

Voor de jaarlijkse **Synagoge-lezing** op donderdag 8 oktober om 19.30 in de Synagoge van Zuidlaren. Dit jaar zal **Rabbin Peter Luijendijk** van de Progressief Joodse Gemeente Noord-Nederland de lezing houden. Hij zal spreken over het **antisemitisme**, zoals dit nu ook in ons land weer oplaait door de spanningen en het geweld in Israël en Gaza. Wat merk je daarvan als jood in Nederland en wat kunnen we er als joden en christenen aan doen om je er tegen te verweren?

Als je wilt komen, moet je je wel direct (het loopt snel vol) opgeven bij de secretaris: douwstra@home.nl (opgave noodzakelijk)

We vragen 8 Euro als toegangsprijs. Daar zitten 2x koffie/thee en koek (kosjer) bij inbegrepen.

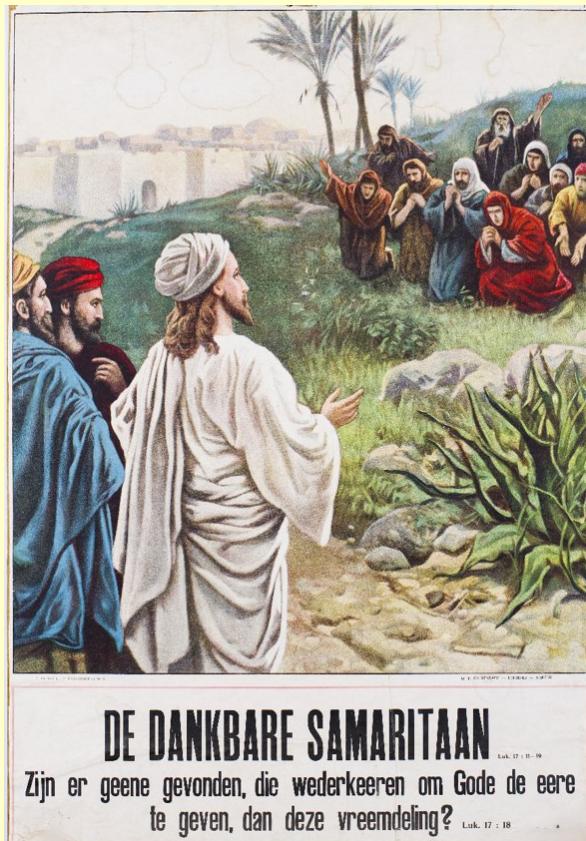
Datum: donderdag 8 oktober 2026 om 19.30 uur

Plaats: Synagoge Zuidlaren, Zuiderstraat 1, 9471 KJ Zuidlaren

Spreker: Rabbin Peter Luijendijk

Onkosten: 8 Euro, inclusief consumpties

Zondagsschoolplaat van de maand

Jezus is vanuit Jeruzalem op doorreis met Zijn kompanen.
Ze ontmoeten een aan lepra lijdende groep dorpingen en Samaritanen.
Deze bleven op gepaste afstand staan.
Door mededogen is Hij met hun lot begaan.
Na genezing en dankzegging is er geen reden de Samaritaan te vermanen.
(Cor Westerholt)

Lucas 17: 11-19

11 Dou e onderwegens was noar Jeruzalem, raaisde hai deur grènsstreken van Samaria en Galilea. 12 Dou e doar n dörp inging, kwammen tien meloatsen hom in muit. Dij bleven op n ofstand-je stoan 13 en begunden te roupen: "Jezus! Meester! Ontfaarm joe over ons!"

14 Dou hai heur zag, zee e tegen heur: "Goa hèn en loat joe aan priesters zain!" Dou ze votgingen, werden ze geef.

15 Ain van heur kwam weerom dou e gewoar wer dat e beter worden was en prees God haardop. 16 Ain en aal dankboarhaid luit e zok veur hom deelvalen. En dat was nou net n Samaritoan.

17 Jezus zee: "Binnen ze nait ale tien geef worden? Woar holden aander negen tou? 18 Binnen der aans gainent te vinden dij weeromkommen om God eer te geven as allenneg dizze vremde?"

19 Hai zee tegen hom: "Kom mor in t èn. Joen geleuf het joe red."

Op vrijdag 23 oktober nodigt kamerkoor Amor Cantandi iedereen van harte uit voor Echo's van Eeuwigheid, een sfeervol Allerzielenconcert in de eeuwenoude Kloosterkerk van Ten Boer. Het concert begint om 20.00 uur en is voor iedereen vrij toegankelijk.

Allerzielen is een moment om even stil te staan bij wie we missen en bij de mooie herinneringen die blijven. Daarom biedt Amor Cantandi een avond vol muziek, herinnering en verbondenheid. Het koor gaat op een muzikale reis vol verstillings, troost en verbondenheid. Laat u meeveren door de muziek en beleef een avond waarin herinneringen klinken als Echo's van Eeuwigheid.

De gekozen werken beroeren zonder zware lading: ze nodigen uit om stil te staan, te herinneren en samen te zijn. Er klinken passionele klanken met Elgars Lux Aeterna en ingetogen melodieën zoals Funeral Ikos van Tavener. Daarnaast brengt het koor muziek van Grieg, Duruflé, Gjeilo, Thompson, Whitacre, Nystedt, Vasks en Daley, stuk voor stuk pareltjes die de bijzondere sfeer van de avond versterken.

Aan dit concert werkt een speciaal samengesteld strijkkwartet mee. En zoals altijd staat het geheel onder de bezielende leiding van dirigent Luuk Tuinder.

Wees welkom: alleen, met familie of met vrienden. Of u nu komt om te herinneren, om even tot rust te komen of gewoon omdat u van mooie muziek houdt, dit concert is voor iedereen.

kamerkoor

Amor Cantandi

Daley | Duruflé | Elgar | Gjeilo | Grieg | Nystedt | Tavener | Thompson | Vasks | Whitacre

Echo's van Eeuwigheid

Allerzielenconcert m.m.v. strijkkwartet

23 Oktober 2026 | 20.00 uur

Kloosterkerk | Ten Boer

gratis toegang

www.amorcantandi.nl

OPROEP!!!!

Aan een ieder die de GroeneKerk een warm hart toedraagt.

Zoals u weet zijn wij als Kloosterkerkgemeente een GroeneKerk. Het schildje hangt mooi zichtbaar bij de ingang. Om initiatieven en activiteiten te initiëren is de GroeneKerkencommissie in het leven geroepen. Al een jaar of 5 zijn we als commissie druk bezig geweest. Doordat er 2 leden van de commissie zijn gestopt is de groep erg klein en daarmee kwetsbaar geworden.

Daarom een **dringende oproep** om versterking.

Als u mee wilt denken om als kerk verder duurzamer te worden meld u zich dan aan bij Heleen Stam. Via de mail, telefonisch of even aanschieten kan natuurlijk ook. E-mailadres: heleenhartman@hotmail.com; telefoon: 06-21485165

Wij zouden heel blij zijn als u zich wilt aanmelden, zodat we weer mankracht genoeg hebben om verder te gaan als GroeneKerk.

Open Monumenten Weekend 2026

Leden van de plaatselijke fotoclub exposeerden met hun mooiste foto's uit de afgelopen 10 jaar. Daar kwamen maar liefst 152 bezoekers op af. Maar ook voor onze mooie Kloosterkerk was er aandacht. De leden van de fotoclub hadden bij toerbeurt toezicht. Op zaterdagochtend traden Marja Corten met verhalen over Etta Palm, een voorvechtster voor vrouwenrechten, en Luna Hamelink met zang op. Het weekend eindigde met de overhandiging van de Kloosterpadgids, zie elders in deze Nieuwsbrief.

BIJ DE BUREN

Doperse Dis

Elke 3^e dinsdag van de maand organiseren vrijwilligers vanuit de Doopsgezinde Gemeente Groningen een maaltijd voor de dak- en thuislozen. Wij ontvangen dan rond de zeventig gasten, die een goede maaltijd krijgen, bediend door vrijwilligers en in een gezellige atmosfeer.

De Doopsgezinde Gemeente stelt zijn gebouw ter beschikking. De kosten voor de boodschappen voor de dis zijn onze grote kostenpost en daar kunnen we uw steun bij gebruiken. De pot (gevuld door collecte-opbrengsten, giften en subsidies) hopen we weer aan te kunnen vullen. Daarom organiseren wij op zaterdag 24 oktober weer een benefietdis. We willen u daarvoor van harte uitnodigen!

Op **zaterdag 24 oktober 17.30-20.00** is de Doperse Dis Benefietmaaltijd. Tijdens de benefietmaaltijd wordt er een heerlijk (vegetarisch) viergangendiner geserveerd. Inclusief drankjes voor €45,- per persoon. Voor ongeveer €45,- kunnen we een dakloze een jaar lang van een gratis maandelijkse maaltijd voorzien. Aanmelden kan tot uiterlijk 10 oktober:

<https://doopsgezindengroningen.nl/agenda/benefietmaaltijd/>

Bent u niet in de gelegenheid om te komen, maar wilt u wel graag de Doperse Dis ondersteunen? Kleine en grote bedragen zijn meer dan welkom:

Doopsgezind Diaconaal Fonds: NL89 TRIO 0197 7405 02, o.v.v. Doperse Dis

Bijdrage Commissie GroeneKerk

Gonny gebruikte de boeken en essays van Jonathan Sacks als inspiratie voor haar preken. Dit leidde tot een leeskring waarin een van zijn commentaren werd gelezen. Toen dacht ik dat er misschien ook inspiratie uit zijn werk gehaald zou kunnen worden voor de GroeneKerken. Op het eerste gezicht denk je dat dit moeilijk wordt, want Sacks schrijft vanuit een Joodse traditie en de GroeneKerk is een christelijke interkerkelijke samenwerking. Maar bij nadere bestudering blijkt dat we eigenlijk een zelfde visie op de relatie tussen God, mens en natuur hebben. Sacks kan ons aanzetten tot actie op het vlak van het overwinnen van de apathie en angst waar de GroeneKerk soms tegen aan loopt. Ik wil hieronder een aantal belangrijke overlappingsen of dwarsverbanden met u doornemen.

Rentmeesterschap

Een belangrijke kerngedachte van de groene kerk is dat we altijd zorg moeten dragen voor heel de schepping uit eerbied voor God als de Schepper. Deze gedachte is identiek aan wat Sacks schrijft in zijn commentaar op Genesis. In Genesis 1 legt hij uit dat de mens geen eigenaar is, maar een rentmeester. We zijn te gast op deze aarde en moeten ons houden aan de normen en waarden van de gastheer.

Tikoen Olam

Tikoen Olam betekent het helen van de gebroken wereld. De joodse opdracht die een belangrijk thema vormt in het werk van Sacks. Daar waar de wereld lijdt hebben wij de morele plicht en de verantwoordelijkheid om actief in te grijpen. God heeft de mens immers bewust tot partner gemaakt in deze schepping. De link met de groenekerken ligt in het feit dat de groenekerken eveneens probeert om gebrokenheid te herstellen door verduurzaming, consumptievermindering en herstel van de biodiversiteit. Misschien moet de GroeneKerk zich afvragen hoe ze het partnerschap met God in de Schepping beter kan benadrukken.

God in de natuur

Sacks schrijft in zijn commentaar op Exodus dat we God moeten zoeken in de natuur zelf. We moeten hem niet zoeken in onvoorstelbare wonderen. De complexiteit van Zijn (=God) ontwerp kan door de wetenschap onthuld worden. De wetenschap kan nooit de vervanger van God zijn. Het is deze gedachte waar de meer spirituele tak van de GroeneKerk aandacht voor vraagt. Door je te richten op de natuur met religieuze verwondering, dankbaarheid voor de natuur en lofprijzing is duurzaamheid geen kille plicht meer.

Onderscheid tussen hoop en optimisme

In de huidige klimaatcrisis wordt de GroeneKerk vaak geconfronteerd met angst of apathie. Sacks biedt in zijn commentaar op Exodus juist een uitweg met zijn radicale hoop. Hij zet aan tot actie zelfs wanneer de statistieken somber zijn. Sacks maakt een onderscheid tussen optimisme en hoop. Optimisme is volgens hem een passief geloof dat het wel goed zal komen. Hoop is een actieve overtuiging dat we samen de wereld beter kunnen maken. Hoop is de noodzakelijke actieve derde weg tussen naïef optimisme en verlamdend pessimisme.

De wetten van Leviticus; van "Ik" naar "Wij"

Sacks waarschuwt in zijn boek "Moraal" dat de 'individuele ik samenleving' is doorgeslagen ten koste van een gemeenschappelijke 'wij maatschappij'. Hij wijst dan op wetten uit het boek Leviticus waarin geschreven wordt over het Sabbatjaar (Smitah) en het Jubeljaar (Yovel). Daarin krijgt de grond rust en worden de rijkdommen herverdeeld. Dit sluit bijna naadloos aan bij het idee van de ecologische rechtvaardigheid die de GroeneKerk uitdraagt. Zij vraagt om aandacht van de individuele consumptie te verschuiven naar de collectieve zorg voor de naaste en de gehele aarde.

De rustwetten als (milieu) onderwijs

Om de rustwetten zoals hierboven beschreven en de Sjabbat heeft Sacks een theologie geschreven die zeker interessant is voor de Groene Kerken. Het begon op 4 december 2009 toen hij vlak voor de klimaattop in Kopenhagen opriep tot een publieke Sjabbat, toegewijd aan de Schepping. Hiermee geeft hij een veel diepere betekenis aan de Sjabbat dan de manier waarop men het normaal interpreteert. Door het op deze manier te interpreteren wordt de bijbelse Sjabbat niet slechts een menselijke rustpauze maar een theocentrisch principe dat de basis kan vormen voor een (ecologisch) rentmeesterschap en duurzame omgang met de schepping. Door de ritmes van rust voor het land en de natuur te respecteren stelt de Sjabbat grenzen aan de menselijke exploitatie en hebzucht. Wat de Sjabbat doet voor de mens en dier doet het Sabbatjaar voor de bodem en de economie.

Hoe vertaalt Sacks het Sabbatjaar naar de moderne tijd?

Sacks schrijft dat op de zevende periode, dus na zes dagen of jaren, het beheer van de aarde symbolisch aan onze Schepper moet worden terug gegeven. We stoppen met werken waarbij het werken wordt gedefinieerd als iedere handeling die de natuurlijke staat van iets verandert ten behoeve van menselijke gewin. Voor de moderne mens betekent dit consumptievermindering waarmee we consumptieketens bewust stilleggen om natuurlijke systemen de kans te geven zich te herstellen. Een andere manier van bodembeheer, niet een die afhankelijk is van kunstmest en pesticiden maar meer biologische landbouw en herbebossing. De korte termijnwinst zal alleen maar leiden tot ecologische woestijnen. We zullen een lange termijnvisie moeten ontwikkelen want alleen technologische updates zullen de problemen niet oplossen. Door collectief te pauzeren zullen we veranderen van consumenten naar bewoners die de aarde bewonderen. Sacks zegt dat we eraan herinnerd moeten worden dat we gasten zijn op aarde. ("Het land is van Mij, jullie zijn slechts vreemdelingen" - Leviticus 25:23). Sacks waarschuwt in zijn boeken: de Thora stelt dat als de Israëlieten het Sabbatjaar voor het land niet respecteren, de aarde die rust uiteindelijk zélf zal opeisen via ballingschap en verwoesting. Vertaald naar de 21e eeuw: als wij de aarde niet vrijwillig haar rust gunnen (via duurzaamheid en klimaatbeleid), zal de aarde die rust zelf afdwingen via klimaatrampen en ecologische ineenstorting.

Dit is ook: Koos van der Goot

Waar bist doe aine van' ofwel 'uit welk nest kom je'?

Ik ben geboren en getogen in Wyckel. Wyckel is een (klein) dorp in de mooie streek Gaasterland in de Zuidwesthoek van Friesland. Mijn ouders hadden daar een melkveebedrijf. Ik heb een broer en twee zussen. Mijn jongste zus is door een verkeersongeval helaas overleden op 14-jarige leeftijd. Onze dochter Wieke is naar haar vernoemd. Mijn vader is geboren in Harich en opgegroeid in Ruigahuizen. In laatstgenoemd dorp is Lisette ook geboren. Mijn moeder komt oorspronkelijk uit de Brekkenpolder, dit was eertijds een watergebied in de omgeving van Lemmer. Zij was het liefst een beetje op de achtergrond. Voor haar stond de huishouding en alles wat daarbij komt kijken voorop.

Mijn ouders waren erg betrokken bij de Hervormde Kerk in Wyckel. Mijn vader is 12 jaar diaken en 12 jaar ouderling geweest. Ook is hij een aantal jaren rondleider geweest in deze kerk. Ik ben in de strenge winter van 1956 geboren, het vroom toen 20 graden. De verwachting van mijn ouders was dan ook dat ik een uitstekende schaatser zou worden. Deze droom is echter niet uitgekomen. In Wyckel heb ik de lagere school bezocht. Dit was de school voor Christelijk Volksonderwijs (CVO). Deze school werd bezocht door kinderen uit hervormde gezinnen. Daarnaast was er een school voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs (CNS), deze school werd bezocht door kinderen uit gereformeerde gezinnen. In 1968, ik zat toen in klas 6, was de tijd rijp om beide scholen te fuseren. Door schaalvergroting is er inmiddels geen basisschool meer in Wyckel en gaan de kinderen naar het naburige Balk of Sloten naar school.

Wie was je eerste speelkameraadje en welke herinnering heb je daar aan?

Ik was vroeger veel bij Martien Swart. Zijn vader was melkrijder en we mochten af en toe mee op de vrachtwagen voor het afleveren van melkbussen bij de melkfabriek.

Is het leven een beetje geworden wat je ervan verwacht had?

Ik denk dat ik vroeger nooit echt verwachtingen had over mezelf als volwassene. Maar als ik nu even terugkijk kan ik alleen maar tevreden en dankbaar zijn voor mijn leven tot nu toe. Wel zijn er zorgen voor de toekomst gelet op wat er allemaal in de wereld aan de hand is.

Welk kinder/jeugdboek maakte indruk op je?

De 3-delige serie van Sibe van Aangium: De smokkelaars van de Schans. Ik heb deze boeken een aantal keren geleend van de bibliotheek destijds. Verder heb ik bijna ik alle boeken van Arendsoog en de Kameleon gelezen. Op de lagere school heb ik Friese les gehad en het lukt mij dan ook om Friese boeken te lezen. Het boek Jonges fan Gaasterlân (hoe kan het ook anders) van Inne de Jong is een prachtig boek. Overigens is dit boek in mijn bezit, dus als er liefhebbers zijn

Ben je gedoopt en in welke kerk was dat?

Ik ben gedoopt in de Nederlands Hervormde kerk van Wijckel door ds. Zijlstra. Thans heet deze kerk de Vaste Burchtkerk. De blikvanger in deze kerk is zonder meer het grafmonument van Menno baron van Coehoorn (1641-1704). Hij was in zijn dagen een nationaal en internationaal vermaarde vestingbouwer en veldheer. Ook in Groningen is een straat naar deze vestingbouwer vernoemd.

In welke jaar deed je eindexamen en weet je nog wat je die zomer gedaan hebt?

In 1972 heb ik examen gedaan voor de MAVO en in 1974 voor de HAVO. In de zomervakantie zijn we (10 jonge mannen) op de bromfiets naar Terschelling geweest. We hebben daar een grote tent gehuurd op Camping Cnossen en de discotheken op het eiland verkend.

Welke muziek zet je op als je even iets anders aan je hoofd nodig hebt

Jaren '60 en '70 muziek.

Hoe breng je het liefst een druilerige zondagmiddag door?

Naar voetbal kijken (overigens niet alleen bij druilerig weer) en krant/tijdschrift lezen.

-Vervolg- Dit is ook: Koos van der Goot -

Hoe breng je het liefst je vakantie door?

Heel verschillend. Lisette en ik hebben twee prachtige rondreizen gemaakt door Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika. Maar wandelend of fietsend een onbekende omgeving in Nederland verkennen vinden we ook mooi.

Welke film heb je als laatste gezien en wat vond je ervan .

Ik zou het niet weten! Ik ben niet een filmkijker. Ik heb moeite om langere tijd geconcentreerd naar een film te kijken. Meestal dwalen mijn gedachten af. Toen ik nog thuis woonde ging ik af en toe met mijn vriend Willem naar de bioscoop in Sneek als er weer een nieuwe James Bond film draaide. Ook heb ik daar The Sting van Paul Newman en Robert Redford gezien.

Voor welk eten mogen ze je 's nachts wakker maken?

Niet doen. Overdag krijg ik voldoende.

Met welke beroemdheid/historisch figuur zou je wel eens uit eten willen?

Ik zou het niet weten.

Wat hebben we niet gevraagd maar wil je nog wel even kwijt?

Niets!

Herfst

Met elk blad dat valt,
Valt meer licht op de aarde,
Komt meer uitzicht vrij.

Met elk blad dat valt,
Staan wij scherper getekend,
Valt meer hemel ons bij.

Jaap Zijlstra

Voorganger Da. G. de Boer Hendrik Westerstraat 15 06-33 03 41 46 email: he.deboer@yahoo.com (vrije dag: maandag)	Crisispastoraat en predikantssecretariaat Mw. E. Edeler Stadsweg 108 050-302 2748 of 06-23 53 74 90 email: elizabethedeler@gmail.com
Kerkenraad Praeses en centrale ledenadministratie Dhr. B. Bosch Jan Altinkstraat 16 050-785 6173 email: bbosch@hetnet.nl	Scriba Mw. W. Naaijer Laanweg 12, 9625 TJ Overschild 06-28 44 40 11 email: scribakloosterkerk@gmail.com
Ouderlingen: Coördinator contactpersonen/ouderlingen: Mw. E. Edeler, Stadsweg 108, 050-302 2748 email: elizabethedeler@gmail.com Ouderlingen: <u>Mw. D. Klasens</u> , Reddingiusstraat 5, 050-302 2564 email: dinekeklasens@gmail.com <u>Mw. L. Nijboer</u> , Kievitstraat 4, 050-302 1414 email: lcnijboer@hotmail.com <u>Mw. H. Stam</u> , Wigboldstraat 1, 050-302 1124 email: heleenhartman@hotmail.com <u>Mw. L. van der Goot</u> , Groene Zoom 42, 06 23 16 64 47 email: lisettedooper@icloud.com	Kerkrentmeesters secretariaat Dhr R. Nijboer Redgerstraat 20 050-302 3543 Bank: NL 62 TRIO 0320 840 875 NL95 RABO 0373 729 936 (bijz. collecten) Penningmeester: vacature Declaraties facturenkloosterkerk@ziggo.nl Collectebonnen: kunnen iedere eerste zondag van de maand na afloop van de kerkdienst aangeschaft worden.
Diaconie administratie Dhr. K. van der Goot Groene Zoom 42 email: k.vdgoot42@home.nl Bank: NL04RABO 0306 327 244 t.n.v. diaconie Kloosterkerk	Diversen: Bloemendienst: Mw L. Nijboer, 050-302 1414 Lectoren: Mw. H. Ziengs, 050-314 0173 Cantorij: Dhr J. Havinga, 050-302 2286 Team beeld en geluid: Dhr. J. Pruim, 050-3021327
Diaconie Mw. A. de Jong Washuisterweg 12 06-20 78 94 48 aukjedejongliem@gmail.com	Koster en verhuur Kloosterstee Mw. L. Mensinga Rijksweg 37 06-43 13 94 02 linamensinga@hotmail.com
Postadres Kloosterkerkgemeente: t.a.v. kerkenraad/diaconie/kerkrentmeesters Kerkpad 3 9791 CV Ten Boer	Webmaster Dhr F. van Steenwijk Ticheldobben 2d 050-302 3218 email: f.j.van.steenwijk@rug.nl

Redactie nieuwsbrief

Kopij voor de volgende nieuwsbrief inleveren uiterlijk 22 oktober:
nieuwsbriefkloosterkerk@gmail.com

